

בש"פ 8093/19 - מדינת ישראל נגד אברהם רוחן

בבית המשפט העליון

בש"פ 8093/19

בש"פ 8612/19

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקשת בבש"פ 8093/19
וממשיבה בבש"פ 8612/19

מדינת ישראל

נגד

המשיב בבש"פ 8093/19
והמבקש בבש"פ 8612/19

אברהם רוחן

בקשה שלוש-עשרה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 וערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 24.12.2019 במ"ת 25166-07-15 שניתנה על ידי כב' השופט אברהם הימן

תאריך הישיבה: ט"ז בטבת התש"ף (13.01.20)

בשם המבקשת בבש"פ 8093/19
והמשיבה בבש"פ 8612/19

עו"ד שרון הר ציון; עו"ד מיטב דגן

בשם המשיב בבש"פ 8093/19
והמבקש בבש"פ 8612/19

עו"ד אבי כהן; עו"ד אורנת קמרון

החלטה

לפניי שתי בקשות: בקשה מספר שלוש-עשרה להארכת מעצרו של המשיב בבש"פ 8093/19 (להלן: "רוחן" או "העורר") לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, למשך 150 ימים החל מיום 16.12.2019; וערר שהגיש רוחן על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט אברהםהימן) במ"ת 25166-07-15 מיום 24.12.2019 במסגרתה נדחתה בקשתו לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. לבקשתו של רוחן, ובהסכמת המדינה, אוחד הדיון בשני התיקים.

תמצית הרקע העובדתי

1. העובדות הצריכות לעניין תוארו בהרחבה במספר החלטות קודמות של בית משפט זה (ובכלל זאת: בש"פ 537/17 רוחן נ' מדינת ישראל (14.2.2017); בש"פ 7371/17 רוחן נ' מדינת ישראל (8.10.2017); בש"פ 3789/18 מדינת ישראל נ' רוחן (4.6.2018); בש"פ 938/19 מדינת ישראל נ' רוחן (16.4.2019)) ולא ראיתי לחזור על הדברים, אלא בתמצית בלבד.
2. ביום 13.7.2015 הוגש נגד רוחן ו-17 נאשמים נוספים כתב אישום אשר מייחס להם שורה של עבירות שבוצעו במסגרת ארגון פשיעה בינלאומי ("הארגון"), בפרשה המכונה "פרשת 512". על פי כתב האישום, רוחן היה חבר בארגון בין השנים 2002-2006, ובמסגרת זו ביצע עבירות שונות, ביניהן: שלוש עבירות רצח ושלוש עבירות של חבלה בכוונה מחמירה במסגרת ארגון פשיעה, ניהול ומימון פעילות בארגון פשיעה, סחר בסמים, ביצוע פעולה ברכוש אסור ועבירות מס (לפירוט העבירות המיוחסות לרוחן, ראו: בש"פ 537/17, פסקה 1).
3. לצד כתב האישום, הגישה המדינה בקשה לעצור את רוחן עד תום ההליכים. היות שריצה באותה עת עונש מאסר בעקבות הרשעתו בתיק אחר, הסכים רוחן בתחילה למעצרו עד תום ההליכים, ואולם בסמוך לתום תקופת מאסרו ביקש לקיים דיון בעילת המעצר ובקיומן של ראיות לכאורה. דיון כאמור התקיים וביום 11.1.2017 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על המשך מעצרו של רוחן עד תום ההליכים. ערר שהגיש רוחן על החלטה זו נדחה על ידי בית משפט זה ביום 14.2.2017 (ראו: בש"פ 537/17). ממועד זה ואילך, הגיש רוחן בקשות רבות לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים, אשר נדחו כולן על ידי בית המשפט קמא (ראו החלטותיו של בית המשפט קמא מימים 1.3.2017, 7.3.2017, 17.9.2017, 18.4.2018, 16.9.2018, 14.2.2019 ו-24.12.2019). על חלק מהחלטות אלו הגיש רוחן עררים לבית משפט זה, אשר נדחו אף הם (ראו: בש"פ 7371/17; 3789/18; 938/19. בבש"פ 6900/18 חזר בו רוחן מהערר). במסגרת בש"פ 938/19, הוא הערר האחרון שהגיש רוחן עובר לערר שלפניי, טען רוחן כי עדויותיהם של מספר עדים בהליך העיקרי מצביעות על כרסום משמעותי בתשתית הראייתית נגדו, בפרט ביחס לאישום הרביעי אשר מייחס לו שלוש עבירות רצח שהתרחשו במהלך ניסיון החיסול של זאב רוזנשטיין. אישום זה הוא החמור ביותר מבין אלו המיוחסים לרוחן. באותו עניין, קבע השופט יצחק עמית בהחלטתו מיום 16.4.2019 כי "לא ניתן לומר כי חל כרסום ראייתי, קל וחומר לא מהפך דרמטי בתמונה הראייתית לגבי ההתנקשות [בניסיון השני] מושא אישום מס' 4" (בש"פ 938/19, פסקה 17). אשר על כן, דחה את הערר.

4. במקביל, מפעם לפעם, האריך בית משפט זה את מעצרו של רוחן לבקשת המדינה, לעתים בהסכמתו

ולעתים שלא בהסכמתו (לפירוט הליכי המעצר, ראו: בש"פ 3789/18, פסקאות 8-25).

5. למען שלמות התמונה, יצוין כי במסגרת בש"פ 6900/18, אשר עסק בערר שהגיש רוחן על החלטת בית המשפט קמא בבקשתו לעיון חוזר מיום 16.9.2018, הורה השופט נעם סולברג על עריכת תסקיר מעצר משלים מטעם שירות המבחן לבחינת האפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני, וזאת בהתחשב, בין היתר, בהימשכותם של ההליכים בעניינו של רוחן, ובעובדה שחלפו למעלה משנתיים מאז התסקיר הקודם שהוכן בעניינו. בעקבות כך, רוחן חזר בו מהערר תוך שהוא שומר על זכותו לשוב ולהגיש בקשה לעיון חוזר. התסקיר המשלים הוגש ביום 27.1.2019 (להלן: "התסקיר המשלים"), ובמסגרתו ציין שירות המבחן כי התרשם "מקיומו של סיכון משמעותי להמשך התנהלות שולית ואלימה" של רוחן, וכן כי לא ניתן לשלול סיכון להפרת תנאים מגבילים אשר יקבעו במסגרת חלופת מעצר (נספח כ"ז לבקשה להארכת מעצר, עמ' 2). גורמי שירות המבחן בחנו גם את המפקחים שהוצעו על ידי רוחן - בני משפחתו וחבריו של רוחן (להלן: "המפקחים") - והתרשמו כי הם "יתקשו להוות גורמים בעלי השפעה מהותית על התנהלותו [של רוחן], ולהערכתנו לא יצליחו להציב גבול ברור, במקרה של המשך קיום קשרים בעייתיים" (נספח כ"ז לבקשה להארכת מעצר, עמ' 4).

6. עוד יצוין כי לאור ממדיו המשמעותיים של התיק, אשר במסגרתו מואשמים 18 נאשמים במספר רב של אישומים, כמו גם עיכובים שונים שחלו בניהול התיק, נמשכים ההליכים בתיק העיקרי כבר תקופה של למעלה מ-4 שנים, כאשר שמיעת ההוכחות בתיק החלה ביום 5.2.2017. כיום, לאחר שהתקיימו עשרות רבות של דיונים ונשמעו קרוב ל-100 עדים, אנו מצויים כשנה וחצי לאחר סיום פרשת התביעה וכשנה לאחר תחילתה של פרשת ההגנה, אשר נמצאת כעת בישורת האחרונה.

הבקשה להארכת מעצר (בש"פ 8093/19)

7. במסגרת הבקשה להארכת מעצר, טוענת המדינה כי נוכח עובדות כתב האישום החמורות ועברו הפלילי המכביד של רוחן, בגדרו נכללות בין היתר עבירות אלימות, רכוש וסמים, נשקפת ממנו מסוכנות משמעותית, המעלה חשש כבד לפגיעה בסדר הציבורי. כן ציינה המדינה כי קיים חשש להימלטותו של רוחן ולשיבוש הליכי משפט, וזאת נוכח העבירות החמורות המיוחסות לו, והעונש הכבד הצפוי לו במקרה שיורשע. באשר להתארכות ההליך, טוענת המדינה כי המשפט מתקדם בקצב המיטבי בהתחשב במורכבותו האמורה, כך שדיוני ההוכחות נשמעים במתכונת של שלוש ישיבות בשבוע, וכי נעשים מאמצים, הן מצד המדינה והן מצדו של בית המשפט הדין בתיק, להביא את ההליך לסיומו במהירות האפשרית.

8. בדיון שהתקיים לפניי הביע בא כוחו של רוחן את התנגדותו לבקשה וטען כי בנקודה בה אנו מצויים כיום נוטה הכף לטובת שחרורו של רוחן ממעצר מאחורי סורג ובריח. ראשית, רוחן מצוי במעצר קרוב ל-5 שנים, והכרעת הדין איננה צפויה להינתן בחודשים הקרובים. התמשכותו זו של ההליך העיקרי מצדיקה לשיטתו של רוחן את שחרורו ממעצר. שנית, היות שרבים מהנאשמים האחרים בפרשה שוחררו לחלופות מעצר על אף עברם הפלילי והתסקירים השליליים בעניינם, טוען רוחן כי הותרתו במעצר מאחורי סורג ובריח עולה כדי הפליה פסולה; לבסוף, נטען כי מצבו הרפואי של רוחן, אשר חלה בסרטן במהלך מעצרו ועבר טיפולים אינטנסיביים במשך מספר חודשים, משליך על מידת מסוכנותו ומעצים את הפגיעה בחירותו.

9. להשלמת התמונה יצוין כי לאור איחוד הדיון בשני התיקים, מעצרו של רוחן הוארך עד למתן החלטה אחרת, בהתאם להחלטת השופט מני מזוזמיום 27.12.2019.

הערר (בש"פ 8612/19)

10. בערר שלפניי טוען רוחן נגד החלטת בית המשפט קמא מיום 24.12.2019 לדחות את בקשתו לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים. במסגרת הבקשה, טען רוחן כי עדויותיהם של שני עדי הגנה - תנ"צ (בדימוס) סיימון פרי (להלן: "פרי") ומר יהודה מטטוב (להלן: "מטטוב") - מחלישות את התשתית הראייתית העומדת בבסיס האישום הרביעי באופן המצדיק את שחרורו ממעצר מאחורי סורג ובריה. בהחלטתו מיום 24.12.2019 דחה בית המשפט קמא את הבקשה, בקבעו כי אין בעדויותיהם של שני עדי ההגנה הללו כדי להוות שינוי ממשי בראיות, אשר מבסס עילה לעיון חוזר. כן ציין כי "לא ניתן שלא להבחין בניסיונותי החוזרים ונשנים של [רוחן] לבסס בקשות חוזרות ונשנות לעיון חוזר על אותן טענות בדיוק[...]". אלא שמדובר בניסיונות המתעלמים באופן מגמתי ממהותה של מעורבותו הנטענת של [רוחן] באישום הרביעי - כמי שהיה שותף לקשירת הקשר לתכנית הרצח ופעל למימונה וכן מהאישומים הנוספים המיוחסים לו, המבססים, כשלעצמם, עילות מעצר" (עמ' 6 להחלטת בית המשפט קמא).

11. במסגרת הערר מעלה רוחן את הטענה כי קיים כרסום משמעותי בתשתית הראייתית העומדת בבסיס האישום הרביעי. לביסוס כרסום זה, מעלה רוחן טענות ביחס לעדויותיהם של עדים רבים שהעידו במסגרת ההליך העיקרי - טענות אשר רבות מהן כבר נטענו על ידו במסגרת עררים שהגיש לבית משפט זה. בנוסף, חוזר רוחן על הטענות בדבר הפליה וכן על הטענות ביחס למצבו הרפואי של רוחן, אשר נזכרו לעיל (ואשר גם הן אינן מושמעות לראשונה על ידו בין כותלי בית משפט זה, והמתעלמות מכך שבינתיים חל שיפור במצבו הבריאותי). לטענתו, הצטברותם של טעמים אלו מצדיקים את שחרורו ממעצר.

12. בדיון שהתקיים לפניי ביום 13.1.2020 הוסיף וטען בא כוחו של רוחן כי עדותו של פרי מצביעה על כך שהנחת המטען שיועד לחיסולו של זאב רוזנשטיין, ואשר רוחן מואשם במימונו במסגרת האישום הרביעי (להלן: "המטען"), בוצעה עוד לפני נסיעתו של רוחן לבלגיה (להלן: "הנסיעה לבלגיה") - היא הנסיעה אשר במסגרתה, לטענת המדינה, תוכנן החיסול. משכך, העדות מצביעה על כך שלרוחן לא היה כל קשר להכנתו ולהנחתו של המטען. בתגובה, טענה המדינה כי מדובר בטענות אשר הועלו כבר במסגרת בקשות קודמות לעיון חוזר ועררים שהוגשו לבית משפט זה, ונדחו פעם אחר פעם. ביחס לעדותו של מטטוב, טען בא כוחו של רוחן כי היא מצביעה על כך שבפגישה בבלגיה בה נכח רוחן, ואשר נטען כי במהלכה תוכנן החיסול, לא הועלתה בקשה למימון החיסול, מימון שבגינה הוא מואשם. לכך השיבה המדינה כי כלל לא הוכח כי מטטוב נכח בפגישה האמורה.

דיון והכרעה

13. אקדים את המאוחר ואציין כבר בפתח הדברים כי דין הערר להידחות, ודינה של הבקשה להארכת מעצר להתקבל. להלן אפרט נימוקיי.

14. סעיף 52(א) לחוקסדרהדין הפלילי (סמכויותאכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים")

קובע כי עצור רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בהחלטה הנוגעת למעצרו, אם "נתגלו עובדות חדשות, שנתנו נסיבות ואועברו זמן ניכר מעתמתן ההחלטה". בית משפט זה קבע לא פעם כי על מנת שתקום עילה לעיון חוזר בהחלטה על מעצרו עד לתום ההליכים, אשר עניינה גילויין של עובדות חדשות שיש בהן כדי להביא לכרוסום בתשתית הראייתית, על המבקש להראות כיחל "מהפך ראייתי" של ממש או "שינוי דרמטי" בתשתית הראייתית, אשר יש בו "כדי להפוך את הקערה על פיה" (בש"פ 4794/95 שאביואח' נ' מ"י (6.8.1995)). ראו גם: בש"פ 3409/18 ברילנ' מדינת ישראל, פסקה 16 (3.6.2018); בש"פ 6318/18 איתחנ' מדינת ישראל, פסקה 9 (17.9.2018)). בענייננו, תמים דעים אני עם בית המשפט קמא כי העורר לא הצביע על שינוי ראייתי המצדיק עיון חוזר בהחלטה על מעצרו על תום ההליכים. מסקנה זו נכונה ביתר שאת נוכח העובדה שרובן המוחלט של הטענות שהעלה רוחן בערר נטענו על ידו לא אחת במסגרת בקשות קודמות לעיון חוזר, וכן במסגרת עררים שהוגשו לבית משפט זה, נדונו לגופן ונדחו פעם אחר פעם.

בפרט, הטענות שהעלה רוחן לפני במסגרת הדיון בערר, ואשר התיימרו להציג שינוי ראייתי שהתרחש לאחר החלטתו של השופט יצחק עמית בבש"פ 938/19 מיום 16.4.2019, למעשה אינן מחדשות דבר. גם אז העלה רוחן את הטענה כי הנחת המטען בוצעה עוד לפני נסיעתו לבלגיה, וכי כלל לא נסע במטרה לתכנן את החיסול – טענה אשר נדחתה על ידי השופט עמית בהחלטה מפורטת. רוחן תולה יהבו בפסקה 15 להחלטתו של השופט עמית במסגרת ציין כי "לטענה [בדבר הנחת המטען עוד לפני נסיעתו לבלגיה] יש משקל של ממש", ואולם הוא מתעלם מקביעתו של השופט עמית בהמשך ההחלטה, לפיה אין בכך כדי להצביע על מהפך דרמטי בתמונה הראייתית. זאת מאחר שעל פי כתב האישום כלל לא נטען כי לרוחן הייתה מעורבות כלשהי בהכנתו או בהנחתו של המטען, ואף לא כי היה מעודכן בפרטים הנוגעים באלו, אלא מעורבותו הנטענת בניסיון החיסול נוגעת לקשירת קשר לתכנית החיסול ולמימונה. אכן, טענתו של העורר כי הנסיעה לבלגיה התקיימה לאחר שהונח המטען מעוררת שאלה אשר ראוי כי תתברר בבוא העת במסגרת ההליך העיקרי. ואולם, לא מצאתי כי הערך הראייתי שמוסיפות עדויותיהם של פרי ומטטוב לעניין זה משמעותי, ולבטח איננה מהווה "שינוי דרמטי" בתשתית הראייתית כפי שעמדה בעת מתן החלטתו של השופט עמית. אף אין לומר כי הצטברות הראיות בעניין זה, די בה כדי "להפוך את הקערה על פיה". אשר על כן, אין בידי לקבל את הערר.

15. ומכאן לבקשה להארכת מעצר. כידוע, עת בוחן בית המשפט בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, נדרש הוא לאזן בין הזכות החוקתית של הנאשם – אשר טרם הורשע ונגזר דינו – לחירות, לבין האינטרס הציבורי בהגנה על שלום הציבור ושמירה על תקינות ההליך הפלילי. במסגרת איזון זה, על בית המשפט להביא בחשבון מספר שיקולים, ביניהם מסוכנות הנאשם, חומרת העבירה, קצבה התקדמות ההליך העיקרי, החשש מפני שיבוש ההליך והאפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופה. אכן, קצב התקדמות ההליך העיקרי הוא פקטור משמעותי בבחינת הבקשה להארכת מעצר, וככל שמתארכת תקופת המעצר כך תיטה נקודת האיזון לעבר הגנה על זכותו של הנאשם לחירות. ואולם, חלוף הזמן אין בו כשלעצמו כדי להוביל בהכרח לשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר, אלא יש לשקלו אל מול חומרת העבירות המיוחסות לנאשם ונסיבות ביצוען, כמו גם החששה ממשי לשיבוש הליכי משפט או הימלטות מן הדין (ראו, למשל: בש"פ 3023/19 מדינת ישראל נ' לב, פסקה 8 (8.5.2019); בש"פ 3707/19 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 6 (11.6.2019); בש"פ 4120/19 מדינת ישראל נ' עודה, פסקאות 17-18 (4.7.2019) (להלן: "עניין עודה"); בש"פ 7811/19 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 11 (27.11.2019)). בענייננו, צודק רוחן בטענתו כי הזמן הממושך בו הוא מצוי במעצר מאחורי סורג ובריה בטרם הורשע ונגזר דינו מהווה נסיבה כבדת משקל בבחינת הבקשה להארכת מעצר. חרף זאת, כאשר מציבים אל מול זאת את חומרת העבירות המיוחסות לרוחן, אשר בוצעו, על פי הנטען, במסגרת מעמדו ככביר בארגון פשיעה בינלאומי; את מסוכנותו הגבוהה, כפי שעולה הן מהתסקיר המשלים והן מהחלטותיו הרבות של בית משפט זה בענייניו של רוחן (ראו, בין היתר: בש"פ 2853/17, פסקה 15; בש"פ 537/17, פסקה 14; בש"פ 938/19, פסקה 21); את עברו הפלילי המכביד של רוחן; ואת החשש להימלטות מן הדין (חשש ממשי המבוסס בין השאר על הימלטותו של אחד מן הנאשמים האחרים בפרשה מהארץ לאחר ששחרר לחלופת מעצר) – נוטה הכף לטובת הותרתו

זאת ועוד, את חלוף הזמן יש לבחון על רקע אופיו והיקפו של ההליך העיקרי - בעניינו, מדובר בתיק רחב היקף, בבחינת "מגה תיק", במסגרתו מואשמים לא פחות מ-18 נאשמים בפרשה מסועפת ומורכבת של ארגון פשיעה בינלאומי. במקרים מעין אלו, מטבע הדברים יתארך בירורו של התיק מעבר לרגיל, ולכן אמות המידה לבחינת בקשות להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים יהיו שונות מאלו המשמשות בהליכים פליליים סטנדרטיים (ראו לעניין זה: עניין עודה, בפסקה 18; בש"פ 4702/19 מדינת ישראל נ' רוחן, פסקה 11 (25.7.2019); בש"פ 1467/17 מדינת ישראל נ' אברג'יל, פסקה 38 (1.3.2017)). ההליך העיקרי בעניינו של רוחן אמנם מתארך, ואולם נעשים מאמצים מרובים, לרבות ניהולו של ההליך במתכונת של שלוש ישיבות בשבוע, על מנת להאיץ את קצב ניהולו של התיק ולהביאו לסיום במהרה. כאמור, כיום אנו מצויים לאחר שהסתיימה פרשת התביעה ופרשת ההגנה מצויה בישורת האחרונה, ונראה כי ההליך קרב אל סופו. אף בטענה להפליה מול הנאשמים האחרים בפרשה לא מצאתי ממש, שכן אלו ששוחררו - האישומים נגדם אינם כה חמורים כחומרת המיוחס לרוחן, ואלו שהאישומים נגדם חמורים כחומרת המיוחס לרוחן - עודם במעצר מאחורי סורג ובריח. אשר על כן, סבורני כי בחינת מכלול השיקולים מובילה למסקנה כי יש לקבל את בקשת המדינה להארכת מעצרו של רוחן.

16. סוף דבר: הערר בבש"פ 8612/19 נדחה אפוא. הבקשה להארכת מעצר בבש"פ 8093/19 מתקבלת. מוארך בזאת מעצרו של רוחן בהתאם לסעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ב-150 ימים נוספים החל מיום 16.12.2019 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 31343-04-19 בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, לפי המוקדם.

ניתנה היום, כ"ד בטבת התש"ף (21.1.2020).

שׁוֹפֵט